

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی

وزیر

شماره: ۵۴/۱۶۴۵۰۴

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۸/۲۹

پوست: داود

بسمه تعالی

جناب آقای لطفعلیان صارمی

رئیس محترم هیأت عالی نظارت جامعه حسابداران رسمی ایران

با سلام

بازگشت به نامه شماره ۰۲/۳۰۱ هـ ن مورخ ۱۴۰۲/۶/۲۸ در خصوص پیش‌نویس آیین‌نامه نظارت حرفه‌ای، با توجه به نامه شماره ۵۴/۱۶۳۰۳۸ مورخ ۱۴۰۲/۸/۲۷ خزانه‌دار محترم کل کشور، نسخه اخیر متن آیین‌نامه که با هم‌فکری خزانه‌داری کل کشور نهایی گردیده است (موضوع نامه شماره ۰۲/۳۶۳ هـ ن مورخ ۱۴۰۲/۷/۳۰)، مورد تأیید بوده و در اجرای بند (الف) ماده ۵۱ اساسنامه اصلاحی جامعه حسابداران رسمی ایران تصویب و ابلاغ می‌گردد. مقتضی است اقدامات لازم به‌نحو شایسته برنامه‌ریزی و عملیاتی گردد.

سید احسان خاندوزی
خاندوزی

وزارت امور اقتصادی و دارایی
شماره: ۵۴/۱۶۳۰۳۸
تاریخ: ۱۴۰۲/۰۸/۲۹
=

کد پستی: ۱۱۱۴۹۴۲۶۶۱

تلفن: ۳۹۹۰۹

آدرس: تهران، خیابان صویر اسرافیل، ساختمان مرکزی وزارت امور اقتصادی و دارایی
www.mefa.ir

آیین نامه نظارت حرفه‌ای

آیین نامه نظارت حرفه‌ای جامعه حسابداران رسمی ایران، در اجرای بند (ج) ماده (۱۷) اساسنامه جامعه و به منظور نظارت حرفه‌ای بر مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی عضو جامعه تهیه شده است.

ماده ۱:

هدف از نظارت حرفه‌ای، حصول اطمینان از رعایت موارد زیر توسط مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی عضو جامعه است:

- الف) استانداردهای خدمات حرفه‌ای.
- ب) آیین رفتار حرفه‌ای.
- پ) قوانین، مقررات، آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی مصوب ارکان جامعه و مراجع ذیصلاح.
- ت) اجرای روش‌های انجام حسابرسی، بازرسی قانونی و ارائه خدمات حرفه‌ای بر اساس موارد مندرج در بندهای "الف"، "ب" و "پ" فوق.
- ث) حفظ و ارتقای کیفیت خدمات حرفه‌ای و نیز صدور گزارش‌های حرفه‌ای بر اساس استانداردهای حسابرسی و دستورالعمل‌ها و مقررات مربوط.
- ج) ضوابط آموزش حرفه‌ای مستمر بر اساس آئین نامه مربوط.

ماده ۲:

کلیه مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی شاغل عضو جامعه، مشمول مفاد مواد ۱ الی ۱۷ این آیین نامه می‌باشند.

جهت دستیابی به اهداف مذکور در ماده یک، اقدامات زیر حسب مورد توسط هیئت عالی نظارت و هیئت مدیره صورت می‌گیرد:

۱ - هیئت عالی نظارت:

- الف) اعمال نظارت حرفه‌ای به منظور پایش (کنترل) کیفیت مستمر کار حسابرسی مؤسسات حسابرسی.
- ب) حصول اطمینان از رعایت استانداردهای حسابرسی، دستورالعمل‌ها و قوانین و مقررات مرتبط با گزارشگری حسابرسی از طریق بررسی فنی و حرفه‌ای نمونه‌های گزارش‌های حرفه‌ای صادره توسط مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی شاغل انفرادی.
- پ) حصول اطمینان از رعایت آیین رفتار حرفه‌ای، استانداردهای حسابرسی، قوانین، مقررات، آیین‌نامه‌ها، مصوبات ارکان جامعه و دستورالعمل‌های اجرایی از طریق بررسی و ارزیابی مستمر اطلاعات دریافتی از اعضا و سایر بررسی‌های مورد لزوم.
- ت) نظارت بر امتیازات رتبه‌بندی مؤسسات حسابرسی.

۲ - هیئت مدیره :

- الف) اعمال نظارت حرفه‌ای به منظور پایش (کنترل) وضعیت مؤسسات حسابرسی و پایش (کنترل) کیفیت کار حسابداران رسمی شاغل انفرادی که از طرف شورای عالی جامعه به هیئت مدیره ابلاغ می‌گردد.
- ب) حصول اطمینان از رعایت استانداردهای حسابرسی، دستورالعمل‌ها و قوانین و مقررات مرتبط با گزارشگری حسابرسی از طریق بررسی فنی و حرفه‌ای نمونه‌های گزارش‌های حرفه‌ای صادره توسط مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی شاغل انفرادی.
- پ) حصول اطمینان از رعایت آیین رفتار حرفه‌ای، استانداردهای حسابرسی، قوانین، مقررات، آیین‌نامه‌ها، مصوبات ارکان جامعه و دستورالعمل‌های اجرایی از طریق بررسی و ارزیابی مستمر اطلاعات دریافتی از اعضا و سایر بررسی‌های مورد لزوم.
- ت) ارجاع گزارش‌ها و شکایت‌های واصله به جامعه در ارتباط با عملکرد حرفه‌ای مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی شاغل انفرادی برای رسیدگی به مدیر امور نظارت حرفه‌ای و گزارش نتایج بررسی و اظهارنظر صریح کارگروه نظارت حرفه‌ای در این خصوص، جهت اقدامات بعدی به دبیرکل.

ماده ۴:

پایش (کنترل) وضعیت مؤسسات حسابرسی و پایش (کنترل) کیفیت کار حسابداران رسمی شاغل انفرادی عضو جامعه، هر سال یکبار از طریق گروه بررسی کننده منتخب مدیر امور نظارت حرفه‌ای و تکمیل پرسشنامه مربوط انجام می‌شود.

تبصره ۱: در صورت ضرورت و بنا به تشخیص مدیر امور نظارت حرفه‌ای، پایش (کنترل) کیفیت کار حسابداران رسمی شاغل انفرادی عضو جامعه، بیش از یک بار در سال انجام خواهد گرفت.

تبصره ۲: در صورت انجام پایش (کنترل) کیفیت کار حسابداران رسمی شاغل انفرادی در محل جامعه، حسابداران رسمی شاغل انفرادی مکلف به ارسال کلیه پرونده‌های درخواستی در مهلت مقرر به جامعه می‌باشند.

تبصره ۳: پرسشنامه‌ها و دستورالعمل اجرایی نحوه انجام پایش (کنترل) وضعیت مؤسسات حسابرسی و پایش (کنترل) کیفیت کار حسابداران رسمی شاغل انفرادی توسط کارگروه نظارت حرفه‌ای تدوین می‌شود و پس از تأیید هیئت مدیره جامعه به تصویب شورای عالی جامعه می‌رسد.

ماده ۵:

پایش (کنترل) کیفیت کار مؤسسات حسابرسی توسط گروه بررسی کننده منتخب هیئت عالی نظارت با تکمیل پرسشنامه مربوط انجام می‌شود.

تبصره ۱: تعیین تناوب ادواری بررسی مؤسسات حسابرسی جهت انجام پایش (کنترل) کیفیت کار آنها بر اساس نوع و تعداد کارهای خدمات اطمینان بخشی، تعداد شرکاء، ترکیب کارکنان حرفه‌ای، سوابق شکایت‌ها، احکام انضباطی و خطر (ریسک) موسسه و... صورت می‌پذیرد.

تناوب ادواری بررسی کنترل کیفیت کار هر یک از مؤسسات حسابرسی می‌تواند بر اساس شرایط فوق به صورت دوره‌های زمانی شش ماهه، سالانه و حداکثر دو سالانه انجام گیرد. تناوب مذکور ثابت نبوده و بنا به تشخیص هیئت عالی نظارت و شرایط یادشده می‌تواند تغییر کند.

امتیاز سالیانه پایش (کنترل) کیفیت کار مؤسسات حسابرسی که تناوب ادواری پایش (کنترل) کیفیت کار آنها به صورت دوسالانه باشد، در سالی که پایش (کنترل) کیفیت کار آنها انجام نمی‌شود، معادل امتیاز دوره گذشته خواهد بود، مگر بنا به درخواست مؤسسات حسابرسی مذکور و موافقت هیئت عالی نظارت مورد بررسی جدید قرار گیرد.

تبصره ۲: در صورت تصمیم به پایش (کنترل) کیفیت کار مؤسسات حسابرسی در محل جامعه، مؤسسات حسابرسی مکلف به ارسال کلیه پرونده‌های درخواستی در مهلت مقرر به هیئت عالی نظارت می‌باشند.

تبصره ۳: پرسشنامه و دستورالعمل اجرایی نحوه انجام پایش (کنترل) کیفیت کار مؤسسات حسابرسی توسط کارگروه کنترل کیفیت تدوین می‌شود و به تصویب هیئت عالی نظارت می‌رسد.

ماده ۶:

بررسی موارد عدم رعایت آئین رفتار حرفه‌ای و اصول و ضوابط حرفه‌ای در ارائه خدمات حرفه‌ای، قوانین، مقررات آئین‌نامه و دستورالعمل‌های اجرایی مصوب ارکان جامعه و مراجع ذیصلاح به کارگروه‌های مربوط ارجاع می‌شود و نتایج بررسی و اظهارنظر صریح کارگروه‌ها در این خصوص، جهت ارجاع به هیئت انتظامی حسب مورد به هیئت عالی نظارت یا دبیرکل گزارش می‌گردد.

ماده ۷:

پرسشنامه‌های تکمیل شده پایش (کنترل) کیفیت کار مؤسسات حسابرسی در کارگروه کنترل کیفیت مورد بررسی قرار می‌گیرد و امتیازات نهایی پس از تصویب کارگروه به عضو بررسی شونده اطلاع داده می‌شود و سالیانه بر حسب طبقه‌بندی انجام شده در پایگاه اطلاع‌رسانی جامعه منتشر می‌گردد.

امتیاز پرسشنامه پایش (کنترل) کیفیت کار به صورت زیر طبقه‌بندی می‌گردد:

طبقه	امتیاز مکتسبه کیفیت کار	
الف	۱۰۰۰	تا ۷۵۱
ب	۷۵۰	تا ۶۰۱
ج	۶۰۰	تا ۵۰۱
د	۵۰۰	تا ۰

ماده ۸:

پرسشنامه‌های تکمیل شده پایش (کنترل) وضعیت مؤسسات حسابرسی و پایش (کنترل) کیفیت کار حسابداران رسمی شاغل انفرادی در کارگروه نظارت حرفه‌ای مورد بررسی قرار می‌گیرد و امتیازات مربوط پس از تصویب به عضو بررسی شونده اطلاع داده می‌شود و سالیانه بر حسب طبقه‌بندی انجام شده تحت نظارت هیئت عالی نظارت در پایگاه اطلاع‌رسانی جامعه منتشر می‌شود.

امتیاز پرسشنامه پایش (کنترل) وضعیت مؤسسات به صورت زیر طبقه‌بندی می‌گردد.

طبقه	امتیاز مکتسبه وضعیت موسسه
الف	۸۵۱ تا ۱۰۰۰
ب	۷۰۱ تا ۸۵۰
ج	۵۵۱ تا ۷۰۰
د	۰ تا ۵۵۰

ماده ۹:

مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی شاغل انفرادی که از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این آئین‌نامه برای اولین بار امتیاز پایش (کنترل) کیفیت کار و یا امتیاز پایش (کنترل) وضعیت آنان در طبقه (د) قرار می‌گیرد، علاوه بر معرفی به مدیریت آموزش و تحقیقات جهت گذراندن دوره‌های آموزشی مصوب، حسب مورد توسط هیئت عالی نظارت و یا دبیرکل به هیئت انتظامی ارجاع داده می‌شوند و در صورت تکرار شرایط مذکور، در پایش (کنترل) بعدی مجدداً به هیئت انتظامی ارجاع می‌گردند.

ماده ۱۰:

در صورت محکوم شدن مؤسسات حسابرسی به هر یک از تنبیهات انضباطی مقرر در ردیف‌های (۳) الی (۵) ماده (۳۶) اساسنامه جامعه، آخرین امتیاز مکتسبه پایش (کنترل) کیفیت کار و پایش (کنترل) وضعیت عضو بررسی شونده کان لم یکن تلقی و از فهرست امتیاز منعکس در پایگاه اطلاع‌رسانی جامعه حذف می‌گردد. پس از انقضای دوران محکومیت بر اساس پایش (کنترل) کیفیت کار و پایش (کنترل) وضعیت، امتیاز جدید مکتسبه در پایگاه یاد شده اطلاع‌رسانی می‌گردد.

ماده ۱۱:

امتیاز حاصل از پایش (کنترل) کیفیت کار و پایش (کنترل) وضعیت مؤسسات حسابرسی، حسب درخواست مکتوب اعضای بررسی شونده به مراجع معرفی شده از سوی آنها، به صورت کتبی ارائه می‌گردد.

ماده ۱۲:

نظارت حرفه‌ای بر ارائه سایر خدمات حرفه‌ای موضوع بند "ت" ماده (۱) اساسنامه، توسط اعضا، حسب مورد بر اساس مصوبات هیأت مدیره و کارگروه نظارت حرفه‌ای و با هماهنگی هیئت عالی نظارت صورت می‌گیرد.

ماده ۱۳:

عدم رعایت اصول و ضوابط حرفه‌ای در ارائه سایر خدمات حرفه‌ای موضوع بند "ت" ماده (۱) اساسنامه، از طریق ارجاع موضوع به کارگروه نظارت حرفه‌ای و اخذ اظهارنظر صریح کارگروه مذکور در این خصوص، جهت اقدامات بعدی به دبیرکل گزارش می‌گردد.

ماده ۱۴:

هیئت عالی نظارت و مدیریت امور نظارت حرفه‌ای جهت انجام وظایف محوله، علاوه بر استفاده از کارشناسان تحت استخدام، حسب مورد می‌توانند انجام پایش (کنترل) کیفیت کار و پایش (کنترل) وضعیت مؤسسات حسابرسی و پایش (کنترل) کیفیت کار حسابداران رسمی شاغل انفرادی را با استفاده از خدمات حسابداران رسمی واجد شرایط انجام دهند.

تبصره ۱: صلاحیت‌های فنی و حرفه‌ای (دارا بودن حداقل ۳ سال سابقه مدیریت حسابرسی) اعضای گروه بررسی‌کننده باید به طور سالیانه حسب مورد به تصویب کارگروه کنترل کیفیت و کارگروه نظارت حرفه‌ای برسد. اشخاص مزبور از میان اعضای انتخاب می‌شوند که در کلاس آموزشی توجیهی سالیانه که توسط جامعه برگزار می‌شود شرکت کرده و دارای حسن شهرت اخلاقی باشند و چنانچه در مؤسسات حسابرسی اشتغال داشته باشند موسسه آن‌ها در بررسی‌های پایش (کنترل) کیفیت کار، امتیازهای (الف) و یا (ب) را کسب کرده باشند.

تبصره ۲: اعضای بررسی‌کننده باید از استقلال و بی‌طرفی لازم برخوردار باشند و تأییدیه وجود استقلال نسبت به اعضای بررسی‌شونده را قبل از انجام کار حسب مورد به هیئت عالی نظارت یا امور نظارت حرفه‌ای جامعه ارائه نمایند. اعضای بررسی‌کننده نباید طی ۴ سال گذشته شریک یا حسابدار رسمی در استخدام موسسه بررسی‌شونده باشند.

تبصره ۳: تعداد اعضای گروه بررسی کننده، شامل حداقل دو نفر حسابدار رسمی می باشد که با رعایت تبصره های یک و دو این ماده انتخاب می شوند.

تبصره ۴: هیئت عالی نظارت و امور نظارت حرفه ای احکام انجام پایش (کنترل) کیفیت کار مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی شاغل انفرادی و پایش (کنترل) وضعیت را (شامل معرفی بررسی کنندگان و زمان انجام بررسی) صادر و حداقل ۷ روز کاری قبل از زمان معین شده به عضو بررسی شونده و اعضای گروه بررسی کننده ابلاغ می نمایند. بررسی شونده موظف به پذیرش گروه بررسی کننده در زمان تعیین شده، همکاری با ایشان، و در اختیار قرار دادن اطلاعات، مدارک و مستندات مورد درخواست گروه بررسی کننده به آنان خواهد بود. ارائه هرگونه اطلاعات، مدارک و مستندات پس از خروج گروه بررسی کننده از موسسه بررسی شونده، مورد پذیرش نخواهد بود. هرگونه تغییر در احکام صادر شده در شرایط استثنایی می بایست حسب مورد با هماهنگی رئیس هیئت عالی نظارت صورت پذیرد.

تبصره ۵: گروه بررسی کننده، حداکثر ظرف مدت ده روز کاری پس از پایان بررسی عضو بررسی شونده، باید پرسشنامه های پایش (کنترل) کیفیت کار و پایش (کنترل) وضعیت تکمیل شده را به ضمیمه نتایج بررسی، مستندات و مدارک کامل طبق دستورالعمل مربوط که مشترکاً توسط رئیس هیئت عالی نظارت و دبیرکل جامعه تهیه می شود حسب مورد تحویل هیئت عالی نظارت یا مدیریت امور نظارت حرفه ای نماید. گروه مزبور باید در خصوص موارد نقص و نارسایی شناسایی شده در فرآیند کنترل کیفیت و وضعیت، ضمن ارائه توضیحات و مستندات کافی، موارد با اهمیت نقص و نارسایی را به صورت کتبی با شرکای مسئول مؤسسه و یا حسابدار رسمی شاغل انفرادی مطرح نماید.

تبصره ۶: مطابق تبصره ۲ ماده ۲۹ اساسنامه جامعه، کلیه اطلاعات و مدارک و پرونده های درخواستی از مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی شاغل انفرادی در اختیار اعضای کارگروه ها و گروه های بررسی کننده قرار می گیرد و افشای مطالب آنها بجز در مراجع ذیصلاح مجاز نیست.

تبصره ۷: حق الزحمه گروه بررسی کننده، بر اساس ساعات کار مصرفی طبق ضابطه مربوط از سوی جامعه پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۵:

عدم پذیرش گروه بررسی کننده در زمان تعیین شده و یا عدم همکاری با آنان در خصوص انجام وظایف، تخلف از قوانین و مقررات جامعه محسوب می گردد و گروه بررسی کننده مراتب را طی صورتجلسه ای حسب مورد باید به هیئت عالی نظارت و یا امور نظارت حرفه ای گزارش نمایند، اقدامات بعدی در این خصوص مطابق ماده ۶ این آیین نامه صورت می گیرد.

تبصره: تغییر زمان بررسی توسط عضو بررسی شونده در چارچوب برنامه زمان بندی سالیانه نظارت حرفه ای اگر منجر به عدم امکان بررسی مجدد گردد، حسب مورد با تصویب کارگروه کنترل کیفیت یا کارگروه نظارت حرفه ای امتیاز عضو مربوط به عنوان فاقد امتیاز، در پایگاه اطلاع رسانی جامعه منعکس می گردد.

ماده ۱۶:

گزارش نتایج حاصل از پایش (کنترل) کیفیت کار و پایش (کنترل) وضعیت سالیانه مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی شاغل انفرادی، همراه با پیشنهادهای اصلاحی حسب مورد به اطلاع وزیر امور اقتصادی و دارایی و شورای عالی جامعه می رسد.

ماده ۱۷:

مصوبات ارکان جامعه و دستورالعمل های اجرایی مرتبط با این آیین نامه در چارچوب قوانین و مقررات جاری کشور و مقررات اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران، قابل اجرا است.

ماده ۱۸:

حسابداران رسمی غیر شاغل، ضمن ممنوعیت ارائه خدمات حرفه ای قابل ارائه توسط مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی شاغل انفرادی، ملزم به رعایت الزامات مندرج در بخش های "الف" و "پ" آیین رفتار حرفه ای می باشند. در صورت عدم رعایت یا نقض موارد فوق، از طریق ارجاع موضوع به کارگروه ذی ربط و اخذ اظهار نظر صریح کارگروه در این خصوص، موضوع جهت اقدامات بعدی به هیئت عالی نظارت گزارش می گردد.

ماده ۱۹:

این آیین نامه در اجرای مفاد بند (ج) ماده (۱۷) اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران در ۱۹ ماده و ۱۴ تبصره بنا به پیشنهاد شماره ۰۲/۳۰۱ هـ ن مورخ ۱۴۰۲/۶/۲۸ هیئت عالی نظارت در تاریخ ۱۴۰۲/۸/۲۹ به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی رسیده و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجرا است.